

ПОДІЇ ПЕРШОЇ РОСІЙСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ У ПІВДЕННІЙ УКРАЇНІ НА МАТЕРІАЛАХ ДЕРЖАВНОГО АРХІВУ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Токаленко П.О.

Херсонський національний технічний університет

У статті автор розглядає документи Державного архіву Миколаївської області періоду Першої російської революції. Всі розглянуті архівні джерела розподілено на три тематичні блоки в залежності від їх інформаційного спрямування. Акцентується увага на таємному листуванні між канцелярією градоначальника міста Миколаєва та силовими структурами і відомствами у період з 1905 року по 1910 рік. На основі фондів, розглянутих автором зроблений висновок, що не дивлячись на реакційну політику царизму в 1907-1910 роках, діяльність революційних радикально налаштованих політичних партій продовжувалася. **Ключові слова:** Перша російська революція, Південна Україна, Миколаїв, Херсон, революційна пропаганда.

Постановка проблеми. На початку ХХ століття Російська імперія змінювалася під тиском зовнішніх та внутрішніх чинників. Русько-японська війна, економічна криза, аграрна проблема та Перша російська революція безперечно вплинули на подальший розвиток Російської імперії. Змінилася й форма державного устрою, яка у майбутньому мала стати опорою оновленої імперської урядової системи. Однак, реакційна політика царизму у 1907-1910 роках засвідчила неготовність уряду Російської імперії інтегруватися до нового ліберального суспільства, яке народжувалось в Росії на початку ХХ століття. Це в свою чергу призвело до посилення монархічних позицій в уряді та частково у суспільстві. Здавалось, що революція вже остаточно переможена, та деякі архівні документи, зокрема у Держаному архіві Миколаївської області, свідчать, що революція перебувала у режимі стагнації, очікуючи нового потужного соціального поштовху.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед сучасних українських дослідників, які займалися вивченням проблематики революційного періоду в Україні, слід відзначити С.А. Євсєєнко, який вивчав радянську історіографію революційних подій 1905-1907 рр. в Україні. Діяльність партії кадетів досліджував С.В. Ковальчук. Н.О. Сіталова приділила увагу діяльності есерів на Півдні України. Національне питання в Росії на матеріалах I та II Державних Дум вивчала І.О. Бурда Українській пресі Наддніпрянщини періоду Першої російської революції та її впливу на відстоювання національних домагань українців надавав важливого значення О.М. Березовський Промисловість та підприємницьку діяльність у південних регіонах Російської імперії досліджував О.О. Постернак Робітничий та селянський рух – С.С. Ткаченко та В.О. Магась відповідно.

Серед сучасних російських істориків питанням революційної боротьби займався Г.Р. Кузнецов. На підтримці православної церквою монархічного режиму акцентував увагу Д.С. Леонов. Урядову пресу у боротьбі за суспільну думку у 1905-1907 рр. дослідив А.В. Ліхоманов.

Мета статті. Основною ж метою автора є дослідження архівних документів Державного архіву Миколаївської області, раніше не відомих широкому колу істориків.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Вивчаючи внутрішньополі-

тичну атмосферу у суспільстві під час Першої російської революції, автор виокремив 9 фондів. Це фонд 229 (далі ф. 229) Канцелярія Миколаївського градоначальника, м. Миколаїв Херсонського повіту Херсонської губернії 1887-1919 (містить 5 описів (далі 5 оп.)); ф. 231 Миколаївська міська поліція м. Миколаїв Херсонського повіту Херсонської губернії 1840-1916 (3 оп.); ф. 250 Миколаївська каторжна тюрма № 2 Головного тюремного управління Міністерства юстиції, м. Миколаїв Херсонського повіту Херсонської губернії 1881-1920 (5 оп.); ф. 251 Миколаївська тюремна інспекція Головного тюремного управління Міністерства юстиції, м. Миколаїв Херсонського повіту Херсонської губернії 1903-1917 (2 оп.); ф. 441 Пристав хуторів, м. Миколаїв Херсонського повіту Херсонської губернії 1893-1917 (1 оп.); ф. 442 Пристав Портової частини поліції, м. Миколаїв Херсонського повіту Херсонської губернії 1873-1912 (1 оп.); ф. 443 Пристав Одеської частини поліції, м. Миколаїв Херсонського повіту Херсонської губернії 1855-1910 (1 оп.); ф. 479 Пристав Московської частини поліції, м. Миколаїв Херсонського повіту Херсонської губернії 1855-1913 (1 оп.); ф. 480 Пристав 1-ої Адміралтейської частини, м. Миколаїв Херсонського повіту Херсонської губернії.

Архівні документи з цих фондів можна розподілити на три інформаційні блоки. Перший блок містить в собі протоколи, державні укази, переписку між миколаївським градоначальником та міністерствами стосовно зміни режиму управління місцевостями виходячи з рівня соціальної напруженості у суспільстві.

Другий блок – це діяльність революційних партій у Миколаєві під час масових заворушень та реакційної урядової політики у 1905-1907 рр. Третій блок – це документи реакційного періоду 1907-1910 рр, які містять у собі: агентурні свідчення, протоколи, накази губернатора та градоначальника, рапорти чиновників, переписки з поліцейстерами всіх поліційних частин м. Миколаєва.

Виклад основного матеріалу. Цікавими документами у другому блоці, що свідчать про настрій у робітничому середовищі та впливу революційних партій на пролетаріат є рапорти місцевого Департаменту поліції до Миколаївського градоначальника. В одному з таких рапортів, датованим 3 травнем 1905 року зазначається, що вельми популярного, серед робітників

інженера Чорноморського заводу пана Рокура, який від'їжджав до Бельгії, проводжало понад 1000 робітників з хором воєнної музики, та після від'їзду інженера, робітники почали співати революційних пісень, підчепивши на палицю «червоне ганчір'я» [1, арк. 1].

Інший рапорт від 15 грудня 1905 року свідчить про кількість прокламацій надрукованих в кількості 100 тис. екземплярів і тільки в одній типографії місцевої газети «Южная Россия». Яка не офіційно знаходиться під впливом Об'єднаного комітету Соціал-демократичних організацій м. Миколаєва [1, арк. 516].

Наказ миколаївського поліцмейстера, від 4 січня 1906 року, приставам всіх частин поліції, засвідчує, що розповсюдження революційної літератури було досить поширеним явищем у місті. Дуже часто до такої роботи революціонери наймали дітей, у більшості випадків неповнолітніх хлопців [2, арк. 6].

Траплялись й провокаційні випадки, коли, нібито, «ветерани» русько-японської війни, просили милостину у перехожих, розповідаючи про жахи війни та некомпетентність командного складу російської армії, викликаючи загальну підтримку натовпу [2, арк. 23].

Про план захоплення влади робітниками у Миколаєві, відомо з шифрованої телеграми з Петербургу до миколаївського градоначальника, від 15 серпня 1906 року. В ній зазначається, що революційні партії підготували від 500 до 600 молодих емісарів для агітації революційної боротьби у сільській місцевості. Планувалось підняти на революційну боротьбу селян, одночасно в багатьох місцях, що мало призвести до повної деморалізації поліції та переходу її до революційного табору. Це надало б змогу заставити владу вивести з міста війська для придушення аграрних бунтів. І дало б можливість робітникам у містах, безперешкодно, захопити владу у свої руки [2, арк. 118].

Частина документів має суто доповідний характер про поточний стан справ в місті, від градоначальника чи поліцмейстера міста. Зокрема, записка до міністра внутрішніх справ від миколаївського градоначальника від 17 грудня 1905 року інформувала уряд про те, що 16 грудня 1905 року революціонерами у Миколаєві було вбито 5 злочинців-рецидивістів та одного поліцейського, який був перевдягнутий у штатський одяг [3, арк. 210].

Рапорт Повітового генерал-квартирмейстера генерала-майора Калніна до градоначальника від 23 вересня 1905 року, свідчить про неспроможність влади організувати безпеку в місті, сподіваючись тільки на поліцію та армійські підрозділи. В ньому зазначається про існування нагальної потреби у формування місцевого ополчення з відставних військових у місті, із збереженням їх пенсій та додатковому фінансуванні при виконанні завдань за межами міста. До того ж, контроль за формуванням ополчення покладалося на військове міністерство [4, арк. 1].

Про внутрішню атмосферу у Миколаєві наприкінці 1905 року свідчать телеграми до градоначальника від німецького Генерального консула Шеффера [3, арк. 203], так само й від австрійського Генерального консула Погагорта [3, арк. 202] з вимогами організації захисту їх підданих від вуличних безладів на вулицях міста.

Враховуючи складну внутрішню ситуацію, місцевій владі довелося дати дозвіл на користування вогнепальною зброєю деяким категоріям населення, особливо це стосувалося торговців алкогольними виробами, які часто ставали жертвами нападу шаленого натовпу [2, арк. 51].

Часті страйки завдавали відчутних економічних втрат для міста. Так, відомо, що страйк пекарів у вересні 1906 року залишив міста майже без хліба, на що миттєво відреагував тимчасовий генерал-губернатор П.С. Греховодов, наказуючи про негайну висилку етапним порядком на місцевих пекарів до місця приписки [5, арк. 120].

Про превентивні міри щодо масових безладів зазначається в рапорті, датованим 19 вереснем 1905 року, до миколаївського градоначальника від Миколаївського поліцмейстера, де йшлося про організацію масових нічних рейдів поліції разом з військами по всіх районах міста. Вказується кількість задіяних військ та співробітників поліції [6, арк. 1]. Результати рейдів доводяться до відома градоначальнику з інформацією про затриманих осіб та часом початку та закінчення нічного рейду по кожному району міста окремо [6, арк. 4].

У наказі градоначальника усім приставам міста від 2 жовтня 1905 року, міська влада наполягала на організації поліційних нарядів біля кожної релігійної установи, мотивуючи своє рішення масовим скупченням євреїв біля синагоги в ніч з 1 на 2 жовтня 1905 року [7, арк. 178].

Документи другого блоку, також, свідчать про активізацію царської охоранки наприкінці революції 1905-1907 років та часткове продовження революційної боротьби у реакційний період. Так, з 25 січня 1907 року з агентурного донесення стало відомо, що троє братів: Павло, Акім та Костянтин Уданенко, які мешкали на 5-тій Слобідській вулиці Миколаєва, утримували в домі бомбу, декілька револьверів та холодну зброю. І що саме вони пограбували магазин Хайковського 20 грудня 1906 року на суму більш ніж 200 рублів. При обшуку, окрім вищезазначеної зброї, була знайдена література Соціал-Демократичної робітничої партії та нелегальне листування з представниками революційних партій [8, арк. 2].

В червні 1908 року, з агентурного донесення, поліції стало відомо про повернення до Миколаєва відомого місцевого революціонера Олексія Феоділактова, який на протязі жовтня, листопада та грудня 1905 року приймав активну участь в революційній діяльності в місті Миколаїв, відвідуючи збори Соціал-революційної партії та виголошуючи промови на мітингах. Після повернення до Миколаєва Феоділактов очолив місцеву організацію Соціал-революційної партії. Однак заарештований він був лише у вересні 1908 року. При обшуку на місці було знайдено нелегальну літературу та бойові набіи для «Браунінга». В квартирі Льва Штенйберга по вулиці Наворинській, де мешкав Феоділактов, поліція знайшла: протоколи партійних засідань, заборонену літературу, конспіративне листування та 29 фінансових книжок для зборів коштів на революційні цілі [8, арк. 25].

Відомі й випадки коли революційні гасла лунали й на весіллях та на кладовище. З протоколу допиту місцевої мешканки Ольги Проскурняк, від 14 липня 1907 року, стало відомо, що під час

поховання Сомова (вбитого внаслідок революційних заворушень – авт.), на панахиді (відбулась в липні 1905 року – авт.) були присутні й поліцейські. Однак це не налякало учасників поховальної церемонії, які піднявши червоний стяг почали співати Марсельезу, йдучи з труною. На попередження поліції припинити спів, натовп демонстративно не відповідав. Після того як хтось почав стріляти всі розбіглись по-сторонах, окрім Проскурняк, яка почала голосно звертатися до всіх з проханням лишатись перед небезпечкою разом. Згодом, натовп посмілювався й почав жбурляти камінням в поліцейських, збиваючи їх з коней та почав наступ на поліцейський наряд поступово переходячи до близького силового протистояння. Невідомо звідки з'явився цілий козацький загін, який вступивши у боротьбу з натовпом не гребував від лупцювання дітей й жінок. Що сталося з труною Сомова невідомо. Про це у протоколі допиту не йдеться, однак сама Проскурняк не приймала участь у протистоянні натовпу з поліцією, а знаходилась неподалік від місці подій, де й була заарештована козаками. На допиті вона стверджувала, що дома переходує багато заборонених речей, однак при обшуку нічого не було знайдено. Місцева влада визнала її поведінку соціально небезпечною, і тому згідно 1095 ст. Кримінального положення Російської імперії, її було рекомендовано Департаментом поліції виселити за межі Миколаївського генерал-губернаторства [9, арк. 3].

Ольга Проскурняк була виселена у В'ятську губернію, звідки повернулася у Миколаїв у 1908 році, та відразу ж за нею було встановлено таємне спостереження [10, арк. 49].

Треба звернути особливу увагу на місце заслання Ольги Проскурняк – В'ятська губернія – найперший регіон для покарання миколаївських революціонерів. Про це свідчить телеграма від міністра внутрішніх справ до миколаївського градоначальника, в якій міністр забороняє у подальшому переселення з Миколаєва у В'ятську губернію осіб у політичному відношенні неблагонадійних до уряду. Міністр наголошував на необхідності згоди на поселення від Міністерства внутрішніх справ, натякаючи на безперервний потік переселенців з Миколаєва до В'ятської губернії [11, арк. 11]. Про масштаби реакційної політики свідчить й лист до миколаївського градоначальника від Головного тюремного управління 15 березня 1908 року, в якому зазначається про переповнення міської тюрми [12, арк. 6].

У 1907 році не припинялась й агітація революційних партій проти мобілізації молоді до лав царської армії. Однак, часто революціонери навпаки сприяли проникненню власного контингенту в армію з метою дестабілізації ситуації у збройних формуваннях [13, арк. 28].

Цікавим матеріалом для дослідження революційних подій на півдні України є документи з службовими характеристиками судових слідчих. В одній з таких характеристик на судового слідчого Херсонського повітового суду Матвеева, наводиться перелік службових досягнень у період масових революційних заворушень у 1905–1906 роках. Серед справ розкритих слідчим є справи безпосередньо пов'язані з діяльністю революційних партій в Херсонській губернії:

1) права про захоплення типографії Гошкевича та друк в ній представниками партії есерів нелегальних прокламацій; 2) Справа о діяльності у місті Херсоні організації комуністів-анархістів, які вчинили три збройні пограбування, займалися вимаганням грошей у власників крамниць, кинули бомбу в крамницю Фріке (відмовився платити – авт.) та агітували до насилля учнівську молодь; 3) Справа про діяльність у місті Херсоні групи анархістів-індивідуалістів, які займалися вимаганням грошей; 4) Справа про вбивство «засудженого» на смерть херсонською партією есерів Ісідора Голубова [14, арк. 8].

Документи третього блоку свідчать про продовження діяльності революційних партій. Зокрема, спокій у суспільстві революціонери порушували й у 1908 році, підпільно друкуючи революційні прокламації та вільно поширюючи їх містом. Миколаївський поліцеймейстер, звертаючись до приставів вказував, що городові часто «не помічають» осіб з прокламаціями й лише єдиний городовий поліцейський Одеської частини посприяв затриманню такої особи, в якій було вилучено 800 екземплярів прокламацій [13, арк. 9].

Розповсюджувались й грамофонні платівки з Марсельезою. З доповідної записки Департаменту поліції від 28 квітня 1908 року відомо, що такі платівки продавались у магазині Бегуна по вулиці Соборній у Миколаєві [15, арк. 3].

Відомі й випадки поширення пропагандистських віршів, спонукаючих на обмірковування власної життєвої ситуації бідних верств населення та мотивуючих їх на зміну цієї ситуації. Так, у рапорті до миколаївського градоначальника, від 27 жовтня 1910 року, було вказано про затримку сина місцевого власника крамниці Іона Ровінського – Янкеля Ровінського, який вийшовши з магазину побачив поліцейського злякавшись, повернувся до магазину та викинув за прилавок папірець із віршем «Знамя свободи» (оригінальна назва – «Пчелка», автор – Теффі – авт.) [16, арк. 1]. Сам вірш зберігся в Державному архіві Миколаївської області [16, арк. 3].

Представники революційних партій неодноразово намагалися звільнити своїх прибічників з тюрми, використовуючи для цього різні методи й прийоми. Були спроби перевдягання у форму конвоїрів та сфальсифікованого виклику підсудних на допит [8, арк. 28]. Траплялися й казусні випадки. Так, миколаївський поліцеймейстер у листі начальнику миколаївського охоронного відділення під грифом цілком таємно, від 23 листопада 1907 року, надавав вказівку про те, що у майбутньому треба звільняти політичних злочинців лише після особистого письмового розпорядження миколаївського поліцеймейстера, а не по телефону. Й навіть письмові розпорядження у майбутньому перевіряти на справжність у канцелярії миколаївського поліцеймейстера [10, арк. 12]. Крім того, виходячи з позиції постійного витoku інформації з різних силових структур, Міністр внутрішніх справ у наказі до губернаторів та градоначальників від 16 січня 1908 року заборонив їм дозволяти свої секретарям відкривати та читати листи, які містять гриф «таємно» чи «цілком таємно» [10, арк. 20].

У наказі миколаївського поліцеймейстера, приставам поліцейських частин, від 22 червня

1909 року, подається інформація про переховування революційного контингенту повіями міста та надаються необхідні рекомендації для протидії співробітництва революціонерів з жінками «легкого поведінки» [17, арк. 36].

Про пильність та постійний нагляд влади за настроями у суспільстві після поразки Першої російської революції, свідчать урядові телеграми й листи від міністерства внутрішніх справ у 1908–1910 роках. Зокрема, у серпні 1910 року до миколаївського градоначальника від міністерства внутрішніх справ надійшла телеграма, в якій міністр наказав йому разом з жандармським відділенням, відзвітувати про політичні настрої у студентському середовищі міста Миколаєва [18, арк. 6]. На що була дана відповідь, що у політичному настрої студентів останнім часом змін не відбулось й ситуація залишається стабільною [18, арк. 7].

У 1908 році, 25 серпня, начальник Херсонського жандармського управління довів до відома своїх колег з Миколаєва про те, що з агентурних свідчень йому стало відомо про таємний збір у місті Нижній Новгород організації максималістів. На якому було вирішено: посилити бойові загопи південного регіону Російської імперії найбільш відчайдушними молодиками; посилити нагляд за поліційними установами з метою виявлення філерів: посилити терор по відношенню до офіцерів поліції та жандармерії, особливо до полковників; не підтримувати жодних відносин з іншими революційними партіями під загрозою викриття та провалу [10, арк. 106].

Про підготовку терористичних актів групою комуністів-анархістів у Миколаєві, відома з таємного повідомлення від миколаївського поліцеймейстера до пристава московської частини міста, від 21 травня 1908 року. В ньому йдеться про організацію нападів на взуттєві та хлібні магазини з метою грабунку та масових вбивств [2, арк. 81].

Пильнувала влада й підготовку революційних партій до першотравневого свята, зокрема, жандармерія намагалася дізнатися про підготовку демонстрацій та страйків приурочених до свята [17, арк. 11].

До документів, які стосуються першого блоку можна віднести наказ імператора про посилення режиму управління Миколаївського градоначальства, від 16 червня 1905 року, де зазначається, що місто Миколаїв з околицями оголошується на воєнному положенні [19, арк. 2].

У докладі градоначальника Міністерству внутрішніх справ, від 8 грудня 1907 року, відзначається зниження соціального напруження у місті. Зменшення кількості робітників готових йти на ризик заради соціалістичних ідей. Однак, відзначається, що єврейське населення не змінило своїм радикальним переконанням й надалі готове йти на відкрите протистояння з владою [8, арк. 31].

У грудні 1907 року, воєнне положення, наказом градоначальника, замінювалося режимом посиленої охорони [20, арк. 2]. Вже 3 березня 1908 року начальник миколаївського охоронного

відділення у докладі до градоначальника відзначає повну стабілізацію ситуації в місті [21, арк. 4].

Однак, Миколаїв все ж залишається у режимі посиленої охорони у 1908, 1909 та у 1910 року. У липні 1910 року цей режим продовжується до вересня [22, арк. 7]. У серпні 1910 року знову продовжується до вересня 1911 року [22, арк. 12].

У листі до миколаївського градоначальника від міністра внутрішніх справ П.А. Столипіна, у жовтні 1908 року, йдеться про студентські бунти та проте, що ініціатори будуть відправлені до місця приписки. Міністр наказує не допустити зносин ліберальних студентів з селянами та робітниками, щоб уникнути нової хвилі соціальних заворушень [23, арк. 66].

Необхідність продовження режиму посиленої охорони градоначальник пояснює у таємному листі до миколаївського Департаменту поліції, де основним аргументом на користь продовження особливого режиму є бажання не допустити повернення до Миколаєва з місць тимчасового покарання революційно налаштований контингент [24, арк. 2].

Ситуація змінюється у грудні 1910 року, коли у таємному листі начальника миколаївського охоронного відділення до градоначальника відзначається погіршення політичної ситуації у місті у зв'язку зі смертю графа Льва Толстого [18, арк. 4].

Додатковим інформаційним пластом у вищезазначених фондах представлені документи стосовно єврейського питання у революційні часи 1905–1907: єврейські погроми, антисемітський чорносотенний рух, відкрита пропаганда і агітація, яка спонукала агресії проти євреїв та документи стосовно контрабанди зброєю у військових частинах Херсонської губернії під час та після Першої російської революції [10, арк. 21].

Висновки. Таким чином усі вищерозглянуті блоки є цікавими та достовірними джерелами для вивчення історії революційного руху на Півдні російської імперії. Таємне листування канцелярії градоначальника з силовими структурами та відомствами свідчить про те, що сам градоначальник був проінформованим про стан справ і тому, в основному, він вірно передбачав напрямки розвитку подій та намагався унеможливити радикальну діяльність революціонерів. Частина документів пов'язана з контрреволюційною діяльністю монархічних організацій та з антисемітськими настроями у суспільстві. Відзначена й зміна режиму управління містом, у листуванні між міністерством внутрішніх справ та миколаївським градоначальником. Також, документи канцелярії миколаївського градоначальника дають змогу осягнути масштаби реакційної політики царизму у межах одного міста. Шифровані телеграми з Петербургу свідчать про обізнаність чиновників міністерства внутрішніх справ у планах революційних партій. Революційні партії, ж, не дивлячись на поразку революції, продовжували свою активну діяльність, розповсюджуючи заборонену літературу та агітуючи у робітничому середовищі, навіть у роки посиленої царської реакції.

Список літератури:

1. Державний архів Миколаївської області, ф-р. 229. – Оп. 4. – Спр. 143, (далі – ДАМО).
2. ДАМО, ф-р. 479. – Оп. 1. – Спр. 290.
3. ДАМО, ф-р. 229. – Оп. 4. – Спр. 141.
4. ДАМО, ф-р. 229. – Оп. 4. – Спр. 153.
5. ДАМО, ф-р. 231. – Оп. 1. – Спр. 2030.
6. ДАМО, ф-р. 229. – Оп. 4. – Спр. 135.
7. ДАМО, ф-р. 442. – Оп. 1. – Спр. 28.
8. ДАМО, ф-р. 229. – Оп. 4. – Спр. 250.
9. ДАМО, ф-р. 229. – Оп. 4. – Спр. 167.
10. ДАМО, ф-р. 480. – Оп. 1. – Спр. 215.
11. ДАМО, ф-р. 229. – Оп. 4. – Спр. 161.
12. ДАМО, ф-р. 251. – Оп. 2. – Спр. 13.
13. ДАМО, ф-р. 441. – Оп. 1. – Спр. 24.
14. ДАМО, ф-р. 229. – Оп. 4. – Спр. 273.
15. ДАМО, ф-р. 229. – Оп. 4. – Спр. 280.
16. ДАМО, ф-р. 229. – Оп. 4. – Спр. 334.
17. ДАМО, ф-р. 231. – Оп. 2. – Спр. 140.
18. ДАМО, ф-р. 229. – Оп. 4. – Спр. 328.
19. ДАМО, ф-р. 229. – Оп. 4. – Спр. 142.
20. ДАМО, ф-р. 229. – Оп. 4. – Спр. 290.
21. ДАМО, ф-р. 229. – Оп. 4. – Спр. 275.
22. ДАМО, ф-р. 229. – Оп. 4. – Спр. 327.
23. ДАМО, ф-р. 231. – Оп. 2. – Спр. 94.
24. ДАМО, ф-р. 229. – Оп. 4. – Спр. 254.

Токаленко П.О.

Херсонский национальный технический университет

СОБЫТИЯ ПЕРВОЙ РУССКОЙ РЕВОЛЮЦИИ В ЮЖНОЙ УКРАИНЕ НА МАТЕРИАЛАХ ГОСУДАРСТВЕННОГО АРХИВА НИКОЛАЕВСКОЙ ОБЛАСТИ

Аннотация

В статье автор рассматривает фонды Государственного архива Николаевской области в период Первой русской революции. Все рассмотренные архивные документы автор распределяет на три тематических блока в зависимости от их информационного направления. Акцентируется внимание на тайной переписке между канцелярией градоначальника города Николаева и силовыми структурами и ведомствами с 1905 года по 1910 год. На основе фондов, рассмотренных автором, сделан вывод, что, несмотря на реакционную политику царизма в 1907-1910 годах, деятельность революционных радикально настроенных политических партий продолжалась.

Ключевые слова: Первая русская революция, Южная Украина, Николаев, Херсон, революционная пропаганда.

Tokalenko P.O.

Kherson National Technical University

EVENTS OF THE FIRST RUSSIAN REVOLUTION IN SOUTHERN UKRAINE ON THE MATERIALS OF THE STATE ARCHIVES OF MYKOLAYIV REGION

Summary

The article examines the foundations of the State Archives of Mykolayiv region during the First Russian Revolution. All considered archival documents the author divides into three thematic blocks according to their informative orientation. Attention is focused on a secret correspondence between the office of Mayor of the city of Nikolayev to police and to government of Russian empire from 1905 to 1910. Based on archival documents, the author concluded that despite the reactionary tsarist policy in the years 1907-1910, revolutionary radical political parties continued to function.

Keywords: First Russian Revolution, South Ukraine, Nikolaev, Kherson, revolutionary propaganda.